

91 (1995) Nr. 1

TRACTATENBLAD

VAN HET

KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

JAARGANG 2004 Nr. 14

---

*Aanvullend Protocol bij het Europees Sociaal Handvest betreffende
een systeem voor collectieve klachten;
Straatsburg, 9 november 1995*

B. TEKST**Additional Protocol to the European Social Charter providing for a system of collective complaints**

Preamble

The member States of the Council of Europe, signatories to this Protocol to the European Social Charter, opened for signature in Turin on 18 October 1961 (hereinafter referred to as “the Charter”);

Resolved to take new measures to improve the effective enforcement of the social rights guaranteed by the Charter;

Considering that this aim could be achieved in particular by the establishment of a collective complaints procedure, which, *inter alia*, would strengthen the participation of management and labour and of non-governmental organisations,

Have agreed as follows:

Article 1

The Contracting Parties to this Protocol recognise the right of the following organisations to submit complaints alleging unsatisfactory application of the Charter:

- a) international organisations of employers and trade unions referred to in paragraph 2 of Article 27 of the Charter;
- b) other international non-governmental organisations which have consultative status with the Council of Europe and have been put on a list established for this purpose by the Governmental Committee;
- c) representative national organisations of employers and trade unions within the jurisdiction of the Contracting Party against which they have lodged a complaint.

Article 2

1. Any Contracting State may also, when it expresses its consent to be bound by this Protocol, in accordance with the provisions of Article 13, or at any moment thereafter, declare that it recognises the right of any other representative national non-governmental organisation within its jurisdiction which has particular competence in the matters governed by the Charter, to lodge complaints against it.

2. Such declarations may be made for a specific period.

3. The declarations shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe who shall transmit copies thereof to the Contracting Parties and publish them.

Protocole Additionnel à la Charte sociale européenne prévoyant un système de réclamations collectives

Préambule

Les Etats membres du Conseil de l'Europe, signataires du présent Protocole à la Charte sociale européenne, ouverte à la signature à Turin le 18 octobre 1961 (ci-après dénommée «la Charte»);

Résolus à prendre de nouvelles mesures propres à améliorer la mise en œuvre effective des droits sociaux garantis par la Charte;

Considérant que ce but pourrait être atteint en particulier par l'établissement d'une procédure de réclamations collectives qui, entre autres, renforcerait la participation des partenaires sociaux et des organisations non gouvernementales,

Sont convenus de ce qui suit:

Article 1

Les Parties contractantes au présent Protocole reconnaissent aux organisations suivantes le droit de faire des réclamations alléguant une application non satisfaisante de la Charte:

- a) les organisations internationales d'employeurs et de travailleurs, visées au paragraphe 2 de l'article 27 de la Charte;
- b) les autres organisations internationales non gouvernementales dotées du statut consultatif auprès du Conseil de l'Europe et inscrites sur la liste établie à cet effet par le Comité gouvernemental;
- c) les organisations nationales représentatives d'employeurs et de travailleurs relevant de la juridiction de la Partie contractante mise en cause par la réclamation.

Article 2

1. Tout Etat contractant peut, en outre, lorsqu'il exprime son consentement à être lié par le présent Protocole, conformément aux dispositions de l'article 13, ou à tout autre moment par la suite, déclarer reconnaître le droit de faire à son encontre des réclamations aux autres organisations nationales non gouvernementales représentatives relevant de sa juridiction et qui sont particulièrement qualifiées dans les matières régies par la Charte.

2. Ces déclarations peuvent être faites pour une durée déterminée.

3. Les déclarations sont remises au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe qui en transmet copies aux Parties contractantes, et qui en assure la publication.

Article 3

The international non-governmental organisations and the national non-governmental organisations referred to in Article 1.b and Article 2 respectively may submit complaints in accordance with the procedure prescribed by the aforesaid provisions only in respect of those matters regarding which they have been recognised as having particular competence.

Article 4

The complaint shall be lodged in writing, relate to a provision of the Charter accepted by the Contracting Party concerned and indicate in what respect the latter has not ensured the satisfactory application of this provision.

Article 5

Any complaint shall be addressed to the Secretary General who shall acknowledge receipt of it, notify it to the Contracting Party concerned and immediately transmit it to the Committee of Independent Experts.

Article 6

The Committee of Independent Experts may request the Contracting Party concerned and the organisation which lodged the complaint to submit written information and observations on the admissibility of the complaint within such time-limit as it shall prescribe.

Article 7

1. If it decides that a complaint is admissible, the Committee of Independent Experts shall notify the Contracting Parties to the Charter through the Secretary General. It shall request the Contracting Party concerned and the organisation which lodged the complaint to submit, within such time-limit as it shall prescribe, all relevant written explanations or information, and the other Contracting Parties to this Protocol, the comments they wish to submit, within the same time-limit.

2. If the complaint has been lodged by a national organisation of employers or a national trade union or by another national or international non-governmental organisation, the Committee of Independent Experts shall notify the international organisations of employers or trade unions referred to in paragraph 2 of Article 27 of the Charter, through the Secretary General, and invite them to submit observations within such time-limit as it shall prescribe.

3. On the basis of the explanations, information or observations submitted under paragraphs 1 and 2 above, the Contracting Party concerned

Article 3

Les organisations internationales non gouvernementales et les organisations nationales non gouvernementales, mentionnées respectivement à l'article 1.b et à l'article 2, ne peuvent présenter des réclamations selon la procédure prévue auxdits articles que dans les domaines pour lesquels elles ont été reconnues particulièrement qualifiées.

Article 4

La réclamation doit être présentée sous forme écrite, porter sur une disposition de la Charte acceptée par la Partie contractante mise en cause et indiquer dans quelle mesure cette dernière n'aurait pas assuré d'une manière satisfaisante l'application de cette disposition.

Article 5

Toute réclamation est adressée au Secrétaire Général qui en accuse réception, en informe la Partie contractante mise en cause et la transmet immédiatement au Comité d'experts indépendants.

Article 6

Le Comité d'experts indépendants peut demander à la Partie contractante mise en cause et à l'organisation auteur de la réclamation de lui soumettre par écrit, dans un délai qu'il aura fixé, des renseignements et des observations sur la recevabilité de la réclamation.

Article 7

1. S'il décide qu'une réclamation est recevable, le Comité d'experts indépendants en informe, par l'intermédiaire du Secrétaire Général, les Parties contractantes à la Charte. Il demande à la Partie contractante mise en cause et à l'organisation auteur de la réclamation de lui soumettre par écrit, dans un délai qu'il aura fixé, toutes explications ou informations appropriées, et aux autres Parties contractantes au présent Protocole les observations qu'elles souhaiteraient lui transmettre dans le même délai.

2. Dans le cas où la réclamation est présentée par une organisation nationale d'employeurs ou de travailleurs, ou par une autre organisation non gouvernementale, nationale ou internationale, le Comité d'experts indépendants en informe, par l'intermédiaire du Secrétaire Général, les organisations internationales d'employeurs ou de travailleurs visées au paragraphe 2 de l'article 27 de la Charte, en les invitant à formuler des observations dans un délai qu'il aura fixé.

3. Sur la base des explications, informations ou observations soumises en application des paragraphes 1 et 2 ci-dessus, la Partie contractante

and the organisation which lodged the complaint may submit any additional written information or observations within such time-limit as the Committee of Independent Experts shall prescribe.

4. In the course of the examination of the complaint, the Committee of Independent Experts may organise a hearing with the representatives of the parties.

Article 8

1. The Committee of Independent Experts shall draw up a report in which it shall describe the steps taken by it to examine the complaint and present its conclusions as to whether or not the Contracting Party concerned has ensured the satisfactory application of the provision of the Charter referred to in the complaint.

2. The report shall be transmitted to the Committee of Ministers. It shall also be transmitted to the organisation that lodged the complaint and to the Contracting Parties to the Charter, which shall not be at liberty to publish it.

It shall be transmitted to the Parliamentary Assembly and made public at the same time as the resolution referred to in Article 9 or no later than four months after it has been transmitted to the Committee of Ministers.

Article 9

1. On the basis of the report of the Committee of Independent Experts, the Committee of Ministers shall adopt a resolution by a majority of those voting. If the Committee of Independent Experts finds that the Charter has not been applied in a satisfactory manner, the Committee of Ministers shall adopt, by a majority of two-thirds of those voting, a recommendation addressed to the Contracting Party concerned. In both cases, entitlement to voting shall be limited to the Contracting Parties to the Charter.

2. At the request of the Contracting Party concerned, the Committee of Ministers may decide, where the report of the Committee of Independent Experts raises new issues, by a two-thirds majority of the Contracting Parties to the Charter, to consult the Governmental Committee.

Article 10

The Contracting Party concerned shall provide information on the measures it has taken to give effect to the Committee of Ministers' recommendation, in the next report which it submits to the Secretary General under Article 21 of the Charter.

mise en cause et l'organisation auteur de la réclamation peuvent soumettre par écrit tous renseignements ou observations supplémentaires dans un délai fixé par le Comité d'experts indépendants.

4. Dans le cadre de l'examen de la réclamation, le Comité d'experts indépendants peut organiser une audition avec les représentants des parties.

Article 8

1. Le Comité d'experts indépendants rédige un rapport dans lequel il décrit les mesures qu'il a prises pour examiner la réclamation et présente ses conclusions sur le point de savoir si la Partie contractante mise en cause a ou non assuré d'une manière satisfaisante l'application de la disposition de la Charte visée par la réclamation.

2. Le rapport est transmis au Comité des Ministres. Il est également communiqué à l'organisation qui a introduit la réclamation et aux Parties contractantes à la Charte, sans qu'elles aient la faculté de le publier.

Il est transmis à l'Assemblée parlementaire et rendu public en même temps que la résolution prévue à l'article 9 ou au plus tard dans un délai de quatre mois après sa transmission au Comité des Ministres.

Article 9

1. Sur la base du rapport du Comité d'experts indépendants, le Comité des Ministres adopte une résolution à la majorité des votants. En cas de constat, par le Comité d'experts indépendants, d'une application non satisfaisante de la Charte, le Comité des Ministres adopte, à la majorité des deux tiers des votants, une recommandation à l'adresse de la Partie contractante mise en cause. Dans les deux cas, seules les Parties contractantes à la Charte peuvent prendre part au vote.

2. A la demande de la Partie contractante mise en cause, le Comité des Ministres peut, lorsque le rapport du Comité d'experts indépendants soulève des questions nouvelles, décider à la majorité des deux tiers des Parties contractantes à la Charte de consulter le Comité gouvernemental.

Article 10

La Partie contractante mise en cause donnera des indications sur les mesures qu'elle aura prises pour donner effet à la recommandation du Comité des Ministres dans le prochain rapport qu'elle adressera au Secrétaire Général en application de l'article 21 de la Charte.

Article 11

Articles 1 to 10 of this Protocol shall apply also to the articles of Part II of the first Additional Protocol to the Charter in respect of the States Parties to that Protocol, to the extent that these articles have been accepted.

Article 12

The States Parties to this Protocol consider that the first paragraph of the appendix to the Charter, relating to Part III, reads as follows:

“It is understood that the Charter contains legal obligations of an international character, the application of which is submitted solely to the supervision provided for in Part IV thereof and in the provisions of this Protocol.”

Article 13

1. This Protocol shall be open for signature by member States of the Council of Europe signatories to the Charter, which may express their consent to be bound by:

- a) signature without reservation as to ratification, acceptance or approval; or
- b) signature subject to ratification, acceptance or approval, followed by ratification, acceptance or approval.

2. A member State of the Council of Europe may not express its consent to be bound by this Protocol without previously or simultaneously ratifying the Charter.

3. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 14

1. This Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date on which five member States of the Council of Europe have expressed their consent to be bound by the Protocol in accordance with the provisions of Article 13.

2. In respect of any member State which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date of the deposit of the instrument of ratification, acceptance or approval.

Article 15

1. Any Party may at any time denounce this Protocol by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.

Article 11

Les articles 1 à 10 du présent Protocole s'appliquent aussi aux articles de la partie II du premier Protocole additionnel à la Charte, à l'égard des Etats parties à ce Protocole, dans la mesure où ces articles ont été acceptés.

Article 12

Les Etats parties au présent Protocole considèrent que le premier paragraphe de l'annexe à la Charte, relatif à la partie III, se lit ainsi:

«Il est entendu que la Charte contient des engagements juridiques de caractère international dont l'application est soumise au seul contrôle visé par la partie IV de la Charte et par les dispositions du présent Protocole.»

Article 13

1. Le présent Protocole est ouvert à la signature des Etats membres du Conseil de l'Europe signataires de la Charte, qui peuvent exprimer leur consentement à être liés par:

- a) signature sans réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation; ou
- b) signature sous réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation, suivie de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

2. Un Etat membre du Conseil de l'Europe ne peut exprimer son consentement à être lié par le présent Protocole sans avoir antérieurement ou simultanément ratifié la Charte.

3. Les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation seront déposés près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Article 14

1. Le présent Protocole entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période d'un mois après la date à laquelle cinq Etats membres du Conseil de l'Europe auront exprimé leur consentement à être liés par le Protocole, conformément aux dispositions de l'article 13.

2. Pour tout Etat membre qui exprimera ultérieurement son consentement à être lié par le Protocole, celui-ci entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période d'un mois après la date du dépôt de l'instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

Article 15

1. Toute Partie contractante peut, à tout moment, dénoncer le présent Protocole en adressant une notification au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

2. Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of twelve months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 16

The Secretary General of the Council of Europe shall notify all the member States of the Council of:

- a) any signature;
- b) the deposit of any instrument of ratification, acceptance or approval;
- c) the date of entry into force of this Protocol in accordance with Article 14;
- d) any other act, notification or declaration relating to this Protocol.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Protocol.

DONE at Strasbourg, this 9th day of November 1995, in English and French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe.

Het Protocol is ondertekend voor de volgende staten:

België	14 mei 1996
Cyprus	9 november 1995
Denemarken	9 november 1995
Finland	9 november 1995
Frankrijk	9 november 1995
Griekenland	18 juni 1998
Ierland ¹⁾	4 november 2000
Italië	9 november 1995
het Koninkrijk der Nederlanden	23 januari 2004
Kroatië	8 maart 1999
Noorwegen ¹⁾	20 maart 1997
Oostenrijk	7 mei 1999
Portugal	9 november 1995
Slovenië	11 oktober 1997
Slowakije	18 november 1999
Tsjechië	26 februari 2002
Zweden	9 november 1995

¹⁾ Ondertekening zonder voorbehoud van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring.

2. La dénonciation prendra effet le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de douze mois après la date de réception de la notification par le Secrétaire Général.

Article 16

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe notifiera à tous les Etats membres du Conseil:

- a) toute signature;
- b) le dépôt de tout instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation;
- c) la date d'entrée en vigueur du présent Protocole, conformément à l'article 14;
- d) tout autre acte, notification ou déclaration ayant trait au présent Protocole.

EN FOI DE QUOI, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé le présent Protocole.

FAIT à Strasbourg, le 9 novembre 1995, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacun des Etats membres du Conseil de l'Europe.

C. VERTALING**Aanvullend Protocol bij het Europees Sociaal Handvest betreffende een systeem voor collectieve klachten**

Preambule

De Lidstaten van de Raad van Europa die dit Protocol bij het Europees Sociaal Handvest dat op 18 oktober 1961 te Turijn voor ondertekening werd opengesteld (hierna te noemen „het Handvest”) hebben ondertekend;

Vastbesloten nieuwe maatregelen te treffen ter verbetering van de doeltreffende handhaving van de sociale rechten die worden gewaarborgd door het Handvest,

Overwegende dat dit doel in het bijzonder zou kunnen worden bereikt door invoering van een collectieve klachtenprocedure, die onder andere de betrokkenheid van de sociale partners alsmede van niet-gouvernementele organisaties kan versterken,

Zijn het volgende overeengekomen:

Artikel 1

De Overeenkomstsluitende Partijen bij dit Protocol erkennen het recht van de volgende organisaties om klachten over ontoereikende toepassing van het Handvest in te dienen:

- a. internationale organisaties van werkgevers en werknemers als bedoeld in het tweede lid van artikel 27 van het Handvest;
- b. andere internationale niet-gouvernementele organisaties die een raadgevende status bij de Raad van Europa bezitten en zijn opgenomen op een voor dat doel door het Regeringscomité opgestelde lijst;
- c. representatieve nationale organisaties van werkgevers en werknemers die onder de rechtsmacht vallen van de Overeenkomstsluitende Partij waartegen zij een klacht hebben ingediend.

Artikel 2

1. Een Overeenkomstsluitende Staat kan wanneer hij het feit dat hij ermee instemt door dit Protocol te worden gebonden tot uitdrukking brengt, in overeenstemming met de bepalingen van artikel 13, of te eniger tijd daarna, ook verklaren dat hij het recht erkent van andere representatieve nationale niet-gouvernementele organisaties die onder de rechtsmacht vallen en die beschikken over een bijzondere bekwaamheid inzake de aangelegenheden bestreken door het Handvest, om klachten tegen hem in te dienen.

2. Deze verklaringen kunnen voor een specifiek tijdvak worden afgelegd.

3. De verklaringen worden neergelegd bij de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa, die afschriften daarvan toezendt aan de Overeenkomstsluitende Partijen en deze publiceert.

Artikel 3

De internationale niet-gouvernementele organisaties en de nationale niet-gouvernementele organisaties bedoeld in respectievelijk artikel 1, sub b, en artikel 2 kunnen in overeenstemming met de in de bovengenoemde bepalingen voorgeschreven procedure alleen klachten indienen met betrekking tot aangelegenheden ter zake waarvan zij zijn erkend als beschikkende over een bijzondere bekwaamheid.

Artikel 4

De klacht wordt schriftelijk ingediend, heeft betrekking op een door de betrokken Overeenkomstsluitende Partij aanvaarde bepaling van het Handvest en geeft aan in welk opzicht de laatstgenoemde deze bepaling niet in toereikende mate heeft toegepast.

Artikel 5

Elke klacht wordt gericht aan de Secretaris-Generaal, die de ontvangst ervan bevestigt, de betrokken Overeenkomstsluitende Partij ervan in kennis stelt en de klacht onverwijld toezendt aan het Comité van Onafhankelijke Deskundigen.

Artikel 6

Het Comité van Onafhankelijke Deskundigen kan de betrokken Overeenkomstsluitende Partij en de organisatie die de klacht heeft ingediend verzoeken schriftelijke informatie en commentaar inzake de ontvankelijkheid van de klacht te leveren binnen een door het Comité te stellen termijn.

Artikel 7

1. Indien het Comité van Onafhankelijke Deskundigen besluit dat een klacht ontvankelijk is, stelt het de Overeenkomstsluitende Partijen bij het Handvest via de Secretaris-Generaal daarvan in kennis. Het verzoekt de betrokken Overeenkomstsluitende Partij en de organisatie die de klacht heeft ingediend, binnen een door het Comité te stellen termijn, alle relevante schriftelijke toelichtingen of informatie te verschaffen, en de andere Overeenkomstsluitende Partijen bij dit Protocol die opmerkingen wensen te maken dit binnen dezelfde termijn te doen.

2. Indien de klacht is ingediend door een nationale organisatie van werkgevers of van werknemers of door een andere nationale of internationale niet-gouvernementele organisatie, stelt het Comité van Onafhan-

kelijke Deskundigen de in het tweede lid van artikel 27 van het Handvest bedoelde internationale organisaties van werkgevers of werknemers via de Secretaris-Generaal daarvan in kennis en verzoekt hen binnen de door het Comité te stellen termijn commentaar te leveren.

3. Op basis van de uit hoofde van het eerste en tweede lid verschaftte toelichtingen, informatie of commentaren kunnen de betrokken Overeenkomstsluitende Partij en de organisatie die de klacht heeft ingediend aanvullende schriftelijke informatie of commentaar leveren binnen de door het Comité van Onafhankelijke Deskundigen te stellen termijn.

4. Tijdens het onderzoek van de klacht kan het Comité van Onafhankelijke Deskundigen een hoorzitting beleggen met de vertegenwoordigers van de partijen.

Artikel 8

1. Het Comité van Onafhankelijke Deskundigen stelt een rapport op waarin het Comité de stappen beschrijft die het heeft genomen om de klacht te onderzoeken en waarin het zijn conclusie presenteert met betrekking tot de vraag of de Overeenkomstsluitende Partij de in de klacht bedoelde bepaling van het Handvest al dan niet in toereikende mate heeft toegepast.

2. Het rapport wordt toegezonden aan het Comité van Ministers. Het wordt ook toegezonden aan de organisatie die de klacht heeft ingediend en aan de Overeenkomstsluitende Partijen bij het Handvest, die het echter niet vrijstaat het rapport te publiceren.

Het rapport wordt toegezonden aan de Parlementaire Vergadering en tegelijkertijd met de in artikel 9 bedoelde resolutie, of uiterlijk vier maanden nadat het is toegezonden aan het Comité van Ministers, gepubliceerd.

Artikel 9

1. Op grond van het rapport van het Comité van Onafhankelijke Deskundigen neemt het Comité van Ministers een resolutie aan met een meerderheid van degenen die hun stem uitbrengen. Indien het Comité van Onafhankelijke Deskundigen van oordeel is dat het Handvest niet in toereikende mate is toegepast, neemt het Comité van Ministers, met een meerderheid van twee derden van degenen die hun stem uitbrengen, een aanbeveling gericht aan de betrokken Overeenkomstsluitende Partij aan. In beide gevallen is het stemrecht beperkt tot de Overeenkomstsluitende Partijen bij het Handvest.

2. Indien het rapport van het Comité van Onafhankelijke Deskundigen nieuwe kwesties doet rijzen, kan het Comité van Ministers op verzoek van de betrokken Overeenkomstsluitende Partij bij een tweederde meerderheid van de Overeenkomstsluitende Partijen bij het Handvest besluiten het Regeringscomité te raadplegen.

Artikel 10

De betrokken Overeenkomstsluitende Partij verschaft in het eerstvolgende rapport dat zij ingevolge artikel 21 van het Handvest aan de Secretaris-Generaal zendt informatie over de maatregelen die zij heeft getroffen om de aanbeveling van het Comité van Ministers uit te voeren.

Artikel 11

De artikelen 1 tot en met 10 van dit Protocol zijn ook van toepassing op de artikelen van deel II van het eerste Aanvullende Protocol bij het Handvest ten aanzien van de Staten die Partij zijn bij dat Protocol, voorzover deze artikelen zijn aanvaard.

Artikel 12

De Staten die Partij zijn bij dit Protocol zijn van mening dat de eerste alinea van de bijlage bij het Handvest die betrekking heeft op deel III als volgt luidt:

„Het Handvest houdt juridische verplichtingen van internationale aard in, welke toepassing uitsluitend aan het in deel IV en in de bepalingen van dit Protocol omschreven toezicht is onderworpen.”

Artikel 13

1. Dit Protocol staat open voor ondertekening door de Lidstaten van de Raad van Europa die het Handvest hebben ondertekend, die het feit dat zij ermee instemmen erdoor te worden gebonden tot uitdrukking kunnen brengen door:

- a. ondertekening zonder voorbehoud van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring; of
- b. ondertekening onder voorbehoud ten aanzien van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring, gevolgd door bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring.

2. Een Lidstaat van de Raad van Europa kan het feit dat hij ermee instemt door dit Protocol te worden gebonden niet tot uitdrukking brengen tenzij die Staat eerder of tezelfder tijd het Handvest heeft bekrachtigd.

3. De akten van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring worden nedergelegd bij de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa.

Artikel 14

1. Dit Protocol treedt in werking op de eerste dag van de maand na het verstrijken van een tijdvak van een maand na de datum waarop vijf Lidstaten van de Raad van Europa hun instemming door het Protocol te worden gebonden tot uitdrukking hebben gebracht overeenkomstig het bepaalde in artikel 13.

2. Voor iedere Lidstaat die nadien het feit dat hij ermee instemt door het Protocol te worden gebonden tot uitdrukking brengt, treedt het Protocol in werking op de eerste dag van de maand die volgt op het verstrijken van een tijdvak van een maand na de datum van de nederlegging van de akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring.

Artikel 15

1. Iedere Partij kan dit Protocol te allen tijde opzeggen door middel van een kennisgeving gericht aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa.

2. Deze opzegging wordt van kracht op de eerste dag van de maand na het verstrijken van een periode van twaalf maanden na de datum van ontvangst van de kennisgeving door de Secretaris-Generaal.

Artikel 16

De Secretaris-Generaal van de Raad van Europa stelt alle Lidstaten van de Raad van Europa in kennis van:

- a. iedere ondertekening;
- b. de nederlegging van iedere akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring;
- c. de datum van inwerkingtreding van dit Protocol overeenkomstig artikel 14;
- d. iedere andere handeling, kennisgeving of mededeling met betrekking tot dit Protocol.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekenden, daartoe naar behoren gemachtigd, dit Protocol hebben ondertekend.

GEDAAN te Straatsburg op 9 november 1995, in de Engelse en de Franse taal, waarbij beide teksten gelijkelijk authentiek zijn, in één exemplaar, dat zal worden nedergelegd in het archief van de Raad van Europa. De Secretaris-Generaal van de Raad van Europa zendt gewaarmerkte afschriften aan iedere Lidstaat van de Raad van Europa.

Voor ondertekeningen zie blz. 10 van dit Tractatenblad.

D. PARLEMENT

Het Protocol heeft ingevolge artikel 91 van de Grondwet de goedkeuring van de Staten-Generaal, alvorens het Koninkrijk aan het Protocol kan worden gebonden.

E. BEKRACHTIGING

De volgende staten hebben in overeenstemming met artikel 13, derde lid, van het Protocol een akte van bekrachting, aanvaarding of goedkeuring bij de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa nedergelegd:

België	23 juni 2003
Cyprus	6 augustus 1996
Finland ¹⁾	17 juli 1998
Frankrijk	7 mei 1999
Griekenland	18 juni 1998
Italië	3 november 1997
Kroatië	26 februari 2003
Portugal	20 maart 1998
Zweden	29 mei 1998

¹⁾ Finland heeft op 26 augustus 1998 de volgende verklaring afgelegd:

“The Government of Finland declares, in accordance with Article 2 of the Additional Protocol to the European Social Charter providing for a system of collective complaints, that Finland recognises the right of any representative national non-governmental organisation within its jurisdiction which has particular competence in the matters governed by the Charter, to lodge complaints against it.”.

G. INWERKINGTREDING

De bepalingen van het Protocol zijn ingevolge artikel 14, eerste lid, in werking getreden op 1 juli 1998.

Voor iedere Lidstaat die nadien het feit dat hij ermee instemt door het Protocol te worden gebonden tot uitdrukking brengt, treedt het Protocol ingevolge artikel 14, tweede lid, in werking op de eerste dag van de maand die volgt op het verstrijken van een tijdvak van een maand na de datum van de nederlegging van de akte van bekrachting, aanvaarding of goedkeuring.

J. GEGEVENS

Verwijzingen

Titel	: Europees Sociaal Handvest; Turijn, 18 oktober 1961
Tekst	: <i>Trb.</i> 1962, 3 (Engels en Frans) <i>Trb.</i> 1963, 90 (vertaling)
Laatste <i>Trb.</i>	: <i>Trb.</i> 2004, 15

14

18

Titel : Europees Sociaal Handvest (herzien);
Straatsburg, 3 mei 1996
Tekst : *Trb.* 2004, 13 (Engels, Frans en vertaling)

Uitgegeven de *achtentwintigste* januari 2004.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

B. R. BOT